

Hvad er et portræt?

Det er et billede af et menneske. Der er nogle billeder, hvor omgivelserne er ligeså vigtige som menneskene. Der er andre billeder, hvor handlingen er vigtig. Der findes billeder, hvor kroppen er vigtigere end ansigtet. Nogle hvor situationen er vigtigere end personen. Et portræt udelader alle disse ting - personens ansigt bliver det vigtigste. Det er det, man normalt vil kalde et portræt. Et portræt er endvidere altid et portræt af nogen. Det forestiller et bestemt menneske, som lever eller har levet.

Anthony van Dyck.
Charles I, Konge af England.
1636.

På Van Dycks portræt af kongen poserer modellen i de tre kendte positioner: **Profil, en face og trekvart profil.**

Beskæringen gør billedet til et **brystbillede**. Andre typiske portrætbekæring er fuld længde eller knæbillede.

Lille portræthistorie

I midten af 1800-tallet opstod fotografiet. Det åbnede efterhånden mulighed for, at flere mennesker kunne få råd til at lade sig portrættere. Det maledes bestillingsportræt bliver mindre almindeligt, men kunstnerne maler stadig portrætter, mest af familie og venner. Selvportrættet, som man har kendt til alle tider, bliver fra begyndelsen af dette århundrede mere og mere almindeligt og genstand for mange eksperimenter. Kunstneren bliver i stigende grad udelukket fra »det store« samfundsliv og henvist til sig selv og til privatheden. I mange billeder fra det 20. årh. bruges selvportrætter til at udtrykke det problematiske i at være kunstner og sat uden for.

Mange malere, der ellers arbejder abstrakt, har udført selvportrætter, for eksempel Richard Mortensen.

I vore dages billedkultur møder vi masser af portrætter. Kendte folk på plakater, i TV, i aviser og blade. Reklamen benytter i udstrakt grad billeder af mennesker, der på en måde foregiver at være portrætter.

Den slags menneskebilleder er gode til at få os til at drømme og glemme, hvem vi er, skabe selvfølgeligheder for os. Disse billeder fungerer på en anden måde end dem, vi selv laver for at undersøge nogle forhold, for at finde ud af noget om hvem vi er.

»At se ud« og »At være«

Det billedmæssige udtryk (stilen) er nært forbundet med, hvilke forestillinger og ideer der var fremherskende til forskellig tid fra 1600 tallet til 1970'erne. Det er næsten en selvfølgelighed, at en tids menneskefremstillinger bærer sin tids menneskeopfattelse i sig.

Denne sides billeder er alle "repræsentative" (fremstillinger, hvor normen er "at se ud").

Næste side er "intimiserende (billeder, hvor normen er "at være sig selv"). Som eksempler er brugt billeder af ægtepar og billeder af børn.

fig

fig. 23

fig. 24

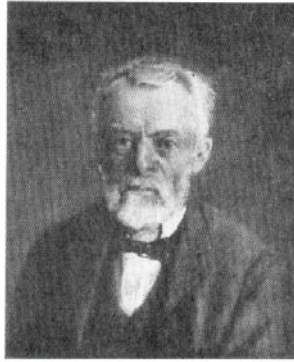

fig. 20

fig

fig. 25

©Randers Kunstmuseum

Ansigt og krop

Billeder af mennesker kan opdeles i »ansigtsbilleder« og »kropsbilleder« eller nogle der er begge dele.

Hvis det er kropsbilleder, er kroppen skildret i forhold til status, arbejde, seksualitet eller noget helt andet. Er der i forholdet mellem krop og ansigt udtrykt splittelse eller veltilpashed?

Er kroppen anvendt symbolsk? Er det en fremmedbestemt eller en egenbestemt kropslighed, der vises på billederne? Med fremmedbestemt menes, at kroppen er brugt af kræfter uden for personen, sådan at det egentlige indhold bliver noget andet end det personen selv vil udtrykke. Med egenbestemt menes, at maleren eller fotografen prøver at vise noget om personens forhold til sin krop.

